

De omzetting van de Richtlijn betreffende de Verzekeringsdistributie

Politieke nota van FVF, BVVM en Feprabel

11 oktober 2016

In België worden de meeste verzekeringsproducten verdeeld door verzekeringsmakelaars. In schadeverzekeringen hebben de verzekeringsmakelaars zelfs een marktaandeel van bijna 65%. Zij vormen een groep van onafhankelijke ondernemers waarvan het professionalisme, de integriteit en de autonomie garant staan voor de kwaliteit van het advies en de ondersteuning die zij geven aan de consument (bedrijf of particulier).

Zij zijn verenigd in drie beroepsverenigingen, namelijk FVF voor het Noorden, Feprabel voor het Zuiden en BVVM voor de grote (inter)nationale verzekeringsmakelaars. Samen vertegenwoordigen de federaties meer dan 2400 makelaarskantoren die als groep meer dan 80% van de Belgische makelaarsactiviteit voor zich nemen.

Inleiding

Aan de vooravond van de omzetting van de belangrijke nieuwe Europese Richtlijn betreffende Verzekeringsdistributie (Insurance Distribution Directive hierna "IDD") naar Belgisch recht, is het belangrijk om niet overhaast te werk te gaan, rekening houdend met ervaringen uit het verleden (in het bijzonder Twin Peaks II tijdens de vorige legislatuur).

Aangezien de 'delegated acts' met betrekking tot deze richtlijn nog niet zijn uitgewerkt, zal deze nota in eerste instantie verschillende **algemene principes** belichten, die zeker in overweging moeten genomen worden bij de omzetting van de tekst.

De richtlijn is het resultaat van een lang onderhandelingsproces tussen de verkozen afgevaardigden van de diverse lidstaten teneinde bepaalde zaken te harmoniseren in het belang van onze gemeenschappelijke principes en waarden. Bij deze wetgevende oefening op Belgisch niveau dient hiermee rekening gehouden te worden.

Daarnaast dient uitgegaan te worden van het principe van 'goed bestuur', waarbij geen enkel instantie als 'rechter' én als 'betrokken partij' kan optreden. De rollen van de 'regelgever' (de wetgever, de politiek) en de 'toezichthouder' (bevoegde controledienst) zijn verschillend, en staan soms haaks op elkaar. Laten we mogelijke belangenconflicten hieromtrent vermijden.

De nota legt de nadruk op een aantal belangrijke basisprincipes:

- **Het belang van een goed evenwicht tussen een adequate bescherming van de consument en de kosten ervan voor de betrokken sector:** voor sommige bepalingen behoort het tot de bevoegdheid van de lidstaten om deze verder uit te werken. Hierbij is het belangrijk dat de principes uit de richtlijn als een duidelijke leidraad worden toegepast, rekening houdende met de kenmerken van de Belgische markt. Laten we niet enkel het concept van 'de beste leerling van de klas' nastreven, zonder rekening te houden met alle mogelijke onvoorziene neveneffecten. Veel belangrijker is het vinden van een goed evenwicht tussen wat nuttig is voor de consument enerzijds en de kost voor de sector anderzijds. Té veel informatie t.a.v. de consument leidt immers tot desinformatie.
- **Vermijden van administratieve kosten zonder meerwaarde:** laten we een aanpak vermijden die voornamelijk leidt tot 'administratieve complexiteit', dit vanuit de context dat om 'goed' te kunnen handelen alles altijd 'gecontroleerd' moet worden. Dit leidt enkel tot scenario's van 'kat en muis' waarbij de marktspelers die onder de regelgeving vallen niet anders kunnen dan zich via allerlei manieren in te dekken, met het oog op een controle. We mogen de zaken niet te complex maken waardoor dit een verlamdend effect heeft op goede initiatieven, goed geleverd werk, kortom een goede marktwerking.
- **Garantie voor een *level playing field* tussen alle marktspelers:** discriminatie tussen diverse marktspelers moet vermeden worden. Het principe van *level playing field* dient cfr. het regeerakkoord toegepast te worden. Elke

marktspeler met een gelijkaardige rol dient gelijkaardige regels te respecteren, ongeacht het feit of deze marktspelers klein of groot, gebonden of onafhankelijk, machtig of niet machtig zijn.

- **Voldoende aandacht voor de werkgelegenheid en het belang van een KMO:** KMO's, actief in verzekeringsbemiddeling, staan dichtbij de consument, niet enkel als dienstverlener maar ook als belangrijke werkgever. Een verdere professionalisering in het voordeel van het beroep is verdienstelijk, het beroep echter opzadelen met niet nuttige formaliteiten leidt enkel tot versmaching ervan met alle gevolgen van dien.

Vanuit deze context verzoeken de federaties aan de politieke beleidmakers om zo snel als mogelijk nauw betrokken te worden bij de voorbereidende werkzaamheden m.b.t. de omzetting van de richtlijn. De doelstelling hierbij is op een constructieve manier de objectieven van de wetgever te bereiken, dit vanuit een consistente en pragmatische invalshoek.

Als we deze oefening op een goede manier tezamen willen doen, mogen we geen tijd meer verliezen.

1. Een Level playing field is onontbeerlijk voor een goed functionerende markt

Ieder wetgevend initiatief beoogt in principe gelijke regels voor alle marktspelers ('level playing field'). Dit is niet alleen vereist voor de eerlijke concurrentie tussen de diverse marktspelers, maar tevens onontbeerlijk voor een gelijke consumentenbescherming. Het is maar logisch dat de consument dezelfde minimumgaranties heeft bij alle distributiekanaalen.

Bij Twin Peaks II knelt hier een serieus schoentje!

Zo dienen enkel verzekeringsmakelaars regels na te leven inzake de transparantie van hun vergoedingen (inducements). Deze regels zijn niet van toepassing op andere marktspelers (zoals de verbonden verzekeringsagent)¹.

De consument heeft bijgevolg **geen gelijkaardige informatie** bij het afsluiten van een bepaald verzekeringsproduct, waardoor zijn perceptie t.a.v. de diverse aanbieders verkeerdelijk wordt beïnvloedt. Hierdoor wordt er een **ernstige marktverstoring** teweeggebracht. De federaties pleiten dan ook voor dringende **corrigerende maatregelen**.

De noodzaak aan een gelijk speelveld voor Twin Peaks II werd bevestigd in het **regerakkoord** van 2014:

"Vanuit het oogpunt van de consument (verzekeringsnemer) zal de regering erover waken dat er een 'level playing field' bestaat tussen alle informatie welke via de diverse distributiekanaalen ter beschikking moet worden gesteld aan de consument

¹ Artikel 7 van KB nr. 2 van 21 februari 2014 ter verduidelijking van artikel 7 van het Koninklijk Besluit van 3 juni 2007 tot bepaling van nadere regels tot omzetting van de richtlijn betreffende markten voor financiële instrumenten.

(bijvoorbeeld m.b.t. de vergoedingen ontvangen door hetzij een verzekeringmakelaar hetzij een verzekeringsagent)."

De intentie om het level playing field in de sector te installeren, blijkt ook uit de **beleidsnota van Minister Kris Peeters** die meldt dat: "*conform het regeerakkoord er een regeling komt die een "level playing field" tussen de actoren in de verzekeringsdistributie verwezenlijkt.*"

Bovendien is **de Richtlijn betreffende de Verzekeringsdistributie** overduidelijk op dit vlak:

*"Consumenten moeten hetzelfde beschermingsniveau genieten ondanks de verschillen tussen de distributiekanaalen. Om te garanderen dat hetzelfde beschermingsniveau geldt en dat de consument kan vertrouwen op vergelijkbare normen, met name op het gebied van openbaarmaking van informatie, is **een gelijk speelveld tussen distributeurs essentieel.** (overweging 6)"*

*"Deze richtlijn moet **garanderen dat hetzelfde beschermingsniveau geldt** en dat alle consumenten op vergelijkbare normen kunnen vertrouwen. Deze richtlijn moet **een gelijk speelveld en concurrentie** onder dezelfde voorwaarden bevorderen voor tussenpersonen, ongeacht of zij aan een verzekeringsonderneming verbonden zijn. Consumenten hebben er baat bij als verzekeringsproducten via verschillende kanalen en tussenpersonen met verschillende vormen van samenwerking met verzekeringsondernemingen worden gedistribueerd op voorwaarde dat zij vergelijkbare regels inzake consumentenbescherming moeten toepassen. **De lidstaten dienen hier rekening mee te houden bij de tenuitvoerlegging van deze richtlijn** (overweging 16)."*

STANDPUNT FEDERATIES:

In het kader van de omzetting van de IDD dient het principe van gelijk speelveld en concurrentie tussen de diverse marktspelers onverwijld in de wetgeving toegepast te worden zodat er eindelijk een *level playing field* in het belang van de consument gegarandeerd wordt.

2. Een vereenvoudiging van administratieve verplichtingen is noodzakelijk

De Twin Peaks II reglementering heeft voor de verzekeringmakelaars **onvoorziene neveneffecten** die hoegenaamd niet beantwoorden aan de initiële doelstelling van de wet, namelijk een gedegen consumentenbescherming.

De federaties zijn voorstander van een adequate consumentenbescherming maar stellen vast dat sommige regels leiden tot **overinformatie** van de consument en dus contraproductief werken.

Verder wordt geconstateerd dat bepaalde regels leiden tot **ernstige administratieve overlast** bij de verzekeringmakelaars. De federaties vragen dat bij elke wetgeving wordt nagedacht over het daadwerkelijke nut voor de consument in verhouding tot de kost die ze inhoudt voor de verzekeringsmakelarij. Deze verhouding staat volledig uit balans. Voor Twin Peaks II, die ingrijpende wijzigingen met zich meebracht voor onder

meer de verzekeringmakelaar, werd **nooit een sociaal-economische impactanalyse** uitgevoerd.

Ook de noodzaak aan administratieve vereenvoudiging m.b.t. Twin Peaks II werd overeengekomen in het **regeerakkoord** van 2014:

*"De opeenvolgende maatregelen van de afgelopen jaren op het vlak van de bescherming van de financiële consument worden geëvalueerd; lacunes in de regelgeving worden opgevangen en de regels worden **vereenvoudigd** waar mogelijk."*

De **beleidsnota van Minister Kris Peeters** meldt bovendien dat de beleidsmakers samen met de beroepsverenigingen wensen na te gaan in welke mate de verplichtingen t.a.v. de verzekeringstussenpersonen voor de informatie die ze aan hun cliënten moeten verstrekken, **proportioneler** kunnen worden ingevuld.

Enkele voorbeelden:

➤ **Geschiktheidstest voor fiscale levensverzekeringen**

De Twin Peaks II reglementering verplicht verzekeringmakelaars om bij de verkoop van bijvoorbeeld een pensioenspaarproduct naast verlangens en behoeften, kennis en ervaring, ook te peilen naar de financiële situatie en beleggingsdoelstellingen van de verzekeringnemer. Voor een bedrag dat geplafonneerd is op € 940 per jaar (78 € per maand) is dit te verregaand.

De IDD voorziet in hoofdstuk VI in aanvullende vereisten enkel voor verzekeringproducten met een beleggingscomponent (IBIPs). De uitgebreide informatieverplichting voor fiscale spaarproducten zoals bijvoorbeeld een pensioenspaarproduct leidt momenteel tot ernstige administratieve overlast.

➤ **Schadeverzekeringen zijn geen spaar- en beleggingsverzekeringen**

Het is onbegrijpelijk dat bepaalde verregaande maatregelen uit Twin Peaks II van toepassing zijn verklaard op schadeverzekeringen. Twin Peaks II moest een antwoord zijn van de overheid op de oorzaken van de financiële crisis waarbij men de afnemers van financiële diensten beter wenst te beschermen. Schadeverzekeringen hebben op zich niets te maken met een 'beleggingsrisico' en hebben hoegenaamd niet bijgedragen tot het ontstaan van de financiële crisis. Men wenste met deze reglementering vooruit te lopen op de IDD, waarvan de inhoud toen nog niets beslist was, waarbij men onnodig heel wat regels doortrok naar schadeverzekeringen.

Zo zijn er tal van regels omtrent belangenconflicten en vergoedingen onnodig van toepassing op schadeverzekeringen, regels die bovendien onangepast zijn aan schadeverzekeringen met alle negatieve gevolgen van dien.²

De IDD maakt hieromtrent nochtans een duidelijk onderscheid. De richtlijn voorziet enkel voor spaar- en beleggingsverzekeringen aanvullende vereisten (belangenconflicten, vergoedingen, ...) die ondergebracht werden in hoofdstuk VI.

² Belangenconflicten: artikel 16 tot 23 van KB nr. 2 van 21 februari 2014 + Vergoedingen: artikel 7 van KB nr. 2 van 21 februari 2014 ter verduidelijking van artikel 7 van het Koninklijk Besluit van 3 juni 2007 tot bepaling van nadere regels tot omzetting van de richtlijn betreffende markten voor financiële instrumenten.

Deze regels dienen bijgevolg enkel toegespitst te worden op spaar- en beleggingsverzekeringen, zoals de richtlijn het ook vooropstelt.

STANDPUNT FEDERATIES:

In het kader van de omzetting van de IDD dient de wetgeving bijgestuurd te worden opdat er een goed evenwicht bereikt wordt tussen administratieve verplichtingen enerzijds en een adequate consumentenbescherming anderzijds.

3/ Verdere uitwerking Twin Peaks II dient afgestemd te worden op Europese initiatieven

In het kader van Twin Peaks II is de overheid nog bezig met het uitwerken van een aantal zaken, zoals '**kosten en lasten**' en '**rapportering**' (nog te verwachten reglementen van de FSMA). Deze zaken zijn echter ook verbonden aan de materie van de IDD alsook de PRIIPs-verordening.

STANDPUNT FEDERATIES:

De federaties vragen dan ook met aandrang om de nationale initiatieven qua timing af te stemmen op de omzetting van deze Europese initiatieven opdat de regels goed op elkaar kunnen afgestemd worden met als doel een goed functionerende marktwerking en een adequate consumentenbescherming.

4/ Aandachtspunten bij het omzetten van de IDD

Ten gevolge van de IDD zullen een **aantal nieuwe elementen** in de Belgische reglementering geïntroduceerd worden. De federaties wensen daarbij volgende aandachtspunten te formuleren:

➤ **Geregelde bijscholing: behoud van het huidige systeem**

De aspecten van 'geregelde bijscholing' zijn ook opgenomen in de richtlijn. Zo beoogt de richtlijn minstens 15 opleidingsuren per jaar, maar de richtlijn heeft geen duidelijke definitie van het toepassingsgebied van de betrokkenen die zich in dat kader moeten bijscholen. In praktijk kennen we in België al het systeem van 'geregelde bijscholing' waarbij verzekeringsmakelaars, -agenten en hun Verantwoordelijken Voor Distributie (VVD) het bewijs moeten leveren van het volgen van geregelde bijscholing (momenteel 30 opleidingspunten per periode van 3 jaar).

De Personen in Contact met het Publiek (PCP) moeten in België geen opleidingspunten halen. Toch moet hun werkgever erop toezien dat ook zij hun beroepskennis regelmatig bijscholen. In de Richtlijn wordt het onderscheid tussen een VVD of PCP niet besproken aangezien dit specifiek een Belgische situatie is.

STANDPUNT FEDERATIES:

Het huidige systeem van geregelde bijscholing voor verzekermakelaars, VVD'ers en PCP'ers staat in balans en houdt rekening met de economische realiteit van de sector. De federaties vragen dan ook voor **het behoud van het huidige Belgische systeem** in het kader van de omzetting van deze richtlijn.

➤ **Producttoezicht en governanceregelingen (POG)**

Hoewel deze problematiek op Europees niveau nog verder wordt uitgewerkt via een 'delegated act', pleiten de federaties voor een **pragmatische benadering**.

Vooreerst wensen de federaties te wijzen op een duidelijk **onderscheid** tussen **schadeverzekeringen** enerzijds en **spaar- en beleggingsverzekeringen** anderzijds.

Geen enkele impactanalyse of studie toont de noodzaak aan om Producttoezicht en governanceregelingen toe te passen op schadeverzekeringen en bepaalde levensverzekeringen (bv. overlijdensrisico's). De federaties pleiten daarom voor een **proportionele invulling** van de regels **naargelang de aard van het verzekeringsproduct**. Deze nieuwe verplichtingen kunnen immers als gevolg hebben dat de huidige marktmechanismen beknot worden, in het bijzonder voor schadeverzekeringen.

De federaties wensen bovendien te benadrukken dat de meeste Belgische makelaarskantoren **geen productontwikkelaar** zijn en dus enkel diensten leveren in het kader van verzekeringsbemiddeling. Het lijkt ons dan logisch dat de verzekeringsmaatschappijen op eigen initiatief de verzekermakelaars voldoende informatie bezorgen over de doelmarkt van hun producten.

STANDPUNT FEDERATIES:

De federaties pleiten voor een pragmatische en proportionele invulling naargelang de aard van het product, waarbij ten volle rekening wordt gehouden met de kenmerken van het belangrijkste distributiekanaal van verzekeringen in België, namelijk de verzekeringsmakelarij.

Vraag tot overleg

De federaties zijn steeds bereid om deze nota verder toe te lichten. De federaties dringen erop aan om reeds bij de aanvangsfase van de omzetting van de richtlijn betrokken te worden.
